

Tjepke Blanksma met pensioen

Op 20 januari werd dr Tj. Blanksma 65 jaar en daarmee kwam een eind aan zijn loopbaan als medewerker van het KdV-instituut. Veel van onze oud-studenten zullen zich ongetwijfeld Tjepke Blanksma nog wel herinneren: een vriendelijke, geduldige, en bescheiden docent. Het is overduidelijk hoe verknocht hij was aan het lesgeven. Dat blijkt ook wel uit het feit dat hij tot zijn 65ste doorgegaan is met werken, nogal uitzonderlijk tegenwoordig.

Op 18 februari werd Tjepke een afscheidsreceptie aangeboden in gebouw Euclides. Veel collega's en oud-collega's kwamen hem en zijn vrouw Ljiljana de hand drukken. Directeur Tom Koornwinder van ons instituut en dr Roald Ramer van de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie spraken op deze bijeenkomst met veel waardering over Tjepke en bedankten hem voor al het onderwijs dat hij in al die jaren aan talloze studenten van de UvA gegeven heeft. Daarna was het woord aan Tjepke zelf. Hieronder volgen een aantal citaten uit zijn toespraak.

“Op 1 september 1966 is het allemaal begonnen. Ik werd toen benoemd tot wetenschappelijk medewerker eerste klasse (ja, zo heette dat toen). Mijn maandsalaris, het is al zo lang geleden dat ik dat nu wel kan zeggen, bedroeg fl. 1495,-. Professor Heyting was directeur van het Mathematisch Instituut, dat gevestigd was in een voormalige kleuterschool aan de Nieuwe Achtergracht op nummer 121 (de oneven kant dus, ongeveer op de plaats waar nu de mensa staat). Mijn voornaamste taak bestond uit het verzorgen van diverse wiskundepraktika die aan de toen alsmaar groeiende aantallen studenten in de wis- en natuurkunde, gegeven moesten worden. We moeten dan denken aan aantallen van 50 à 60 eerstejaars in de zuivere wiskunde (terwijl we heden ten dage al heel blij zijn als we boven de 20 uitkomen). Ik kreeg de gelegenheid om naast deze onderwijswerkzaamheden mijn promotie-onderzoek af te ronden. Dit lag op het terrein van de topologie zodat ik op grond daarvan, met

veel plezier, jaren lang aan het onderwijs in dit vak heb mogen meewerken. Amsterdam was toen onder leiding van Professor de Groot een bolwerk van topologie. Van alle vakken die ik in de loop der jaren heb gegeven vond ik dit het mooiste. Wiskunde op zijn best. Door generalisatie en abstractie nieuwe begrippen invoeren om vervolgens ingewikkelde bewijzen terug te brengen tot elegante en heldere redeneringen van slechts enkele regels. Bovendien wordt er in dit vak niet gerekend, hooguit in metrische ruimtes $\frac{\epsilon}{2} + \frac{\epsilon}{2} = \epsilon$, en dat beviel mij uitstekend, want rekenen is niet mijn favoriete bezigheid. In 1968 ben ik in Utrecht bij Professor Freudenthal gepromoveerd.

Dat de wiskunde in die tijd in hoog aanzien stond blijkt wel uit het feit dat we op 15 november 1969 naar de hoogbouw op Roetersstraat 15 verhuisden (het huidige psychologiegebouw, toen ook wel wiskundegebouw genoemd). Aldaar kregen we de beschikking over vier verdiepingen en zetelden in enorme kamers met als enige bezwaar dat de ramen niet open konden. Ik herinner me nog mijn kamernummer, 5.30, en dat van Judith, 6.34. Voor de jongeren onder ons: Judith was onze toenmalige secretaresse die in het begin in haar eentje bijna de hele administratie en de bibliotheek deed. De hoogleraren bezetten de hoekkamers en die waren zo groot dat je er met gemak alle eerstejaars wiskunde van nu, college in zou kunnen laten volgen. Ik ben nu nog steeds in 1969, dat schiet niet erg op, dus nu maar wat sneller.

De gouden vette zeventiger jaren werden opgevolgd door de (meer dan zeven) magere jaren tachtig en negentig. De ene na de andere bezuinigingsronde werd de universiteiten opgelegd. Herziening van het rangenstelsel onder Deetman in 1984. Ik werd universitair docent. Er kwam een personeelsstop. Dit had mede tot gevolg dat ik voor een gedeelte van de werktijd werd uitgeleend aan het Instituut voor Propedeutische Wiskunde dat onder leiding van Professor van Rossum stond. Ik ging mee helpen bij het groeiende wiskunde-onderwijs aan niet-wiskundigen. De belangstelling voor de exacte vakken begon echter aanzienlijk terug te lopen. Dit resulteerde, na twintig jaar Roetersstraat, in een gedwongen verhuizing op 26 juni 1989 naar ons huidige pand aan de Plantage Muidergracht. In

het verleden was hier o.a. de subfaculteit pharmacie gehuisvest. Dit betekende dat we flink moesten indikken, wij kwamen met zijn tweeën op één kamer terecht. Pia Pfluger en ik kregen kamer 2.26 toegewezen. Pia, wij hebben het in die tien jaar bijzonder goed met elkaar kunnen vinden, veel van elkaar geleerd over wiskunde en ook over de computer die inmiddels zijn intrede had gedaan. Zo zijn ruim 34 jaar voor mij omgevlogen. Jaren van heen en weer reizen tussen Utrecht en Amsterdam. Eerst nog met de auto, later met de trein. Want in Utrecht liggen mijn roots, maar ik ben toch steeds meer van Amsterdam gaan houden”

Hierna bedankte Tjepke zijn collega's en oud-collega's voor de prettige samenwerking. In het bijzonder bedankte hij Professor Ietje Paalman (die helaas wegens familieomstandigheden niet aanwezig kon zijn) en vertelde dat hij veel van haar geleerd heeft, niet alleen op wiskundig gebied. Een speciaal woord van dank sprak hij vervolgens tot zijn vrouw Ljiljana. En over de studenten :

“Tot slot: wat zal ik ze missen. Meneer, mag ik u wat vragen? Meneer, hoe moet die som? (Collega Esdert Edens zou van het woord som alleen al gruwen!) Ik ben dankbaar dat ik zovele jaren lang les heb mogen geven in wiskunde, dit geweldig mooie vak!”

En om zijn (nu oud-)collega's nog eens te wijzen op het feit dat het keukentje van het instituut voldoende aandacht moet (blijven) krijgen eindigt hij met :

“Oh ja, ik heb voor jullie ook nog een kadootje. Van de week zag ik dat jullie een fles afwasmiddel en een nieuwe afwasborstel in de keuken best kunnen gebruiken.”

Beste Tjepke, mede namens mijn collega's wens ik je het allerbeste voor de toekomst. We hopen je nog vaak tegen te komen in gebouw Euclides!

Peter de Paepe